

J E L E N K O R.

30. szám.

Pest szombat apríl 13dikán.

1833.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (Kinevezés. Jelentés a' m. t. Társ. részéről. Károlyváros új tiszthatósága. Névjegyzéki idomzat. Levelek Esztergom 's Szabadkáról. Kolozsvárott tüz). Anglia (lehető változások a' ministeriumban. Felső 's alsóházi ülések mártz. 26—27k. Kelet-indiai keresk. társaság. Anglia 5 zavar-elemei a' Courier után. Jamajkai hírek). Francia (köv. kam. ülések mártz. 28—30k. National politikai vallomása. Levél Párisból). Németország (Frankfurtban zavarok). Törökország (Ali nem fogadja el Roussin béke-pontjait. Az orosz segéd-seregek a' török tartományokban elő nyomulnak). Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Mártz. 4—10ikeiglen azaz n. csütörtök-től husvétkeddig 's így öt nap a' nagyhét és husvéti ünnepek miatt mindenféle ülés megszünt Országos Rendinknél Pozsonyban. — Főherczeg-Nádorunk 8dikán Bécsbe rándult fel.

Felsőleges Urunk febr. 24iki legfentebb határozata szerint gróf Waldstein József m. k. Helytartósági tiszt. concipistát, tiszt. titoknokká méltóztatott kegyelm. kinevezni.

Jelentés a' magyar tudós Társaság részéről.

A' mult Aprilis 1ső napján tartott heti ülésben még épen ez napon 's két nappal ez előtt érkezett 3 szomorujáték kéziratja adatván elé, ezeket a' heti ülés azért nem fogadhatta el, mivel nem a' kiszabott határnapra u. m. a' mult Martzius 24ikére küldettek bé, melly pedig jó előre még 1832ben October 2ikán volt hírré téve. A' t. t. Irókhoz ennél fogva, kik a' Társaság által kített jutalmakra pályamunkát készítenek; azon utasítás megyen, küldjék bé ezután kéziratjukat mindenkor pontosan a' kiszabott időre. Pesten April. 10ikén 1833.

A' Titoknok által.

Sz. kir. Károlyvárosnak mult mártz. 9—11ikén Lentulay alispán ur mint királyi biztosnak előlülte alatt választott új tisztikara következő: bíró Kress János, polgármester Loppassik Imre, kapitány Klobucsarich Károly, főügyvéd Obradovich János, alügyvéd Mikulich József, új tanácsbeliek Lust Vincze és Milchich Mark, aljegyző Krály Sándor, lajstromzó Loppassich Octavian, pénztári ellenőr Ivanissevich Imre, árvák atyja Machahevich Lajos.

A' pesti 's budai Asszonyegyesület felszólítván a' két város lakosait: váltanak meg az új évi alkalmatlan üdvözléseket szegő-

nyek számára teendő adakozásokkal, névjegyzékeket adá ki, mellyek az adakozók neveit foglalják, 's üdvözlések helyett osztattak széllyel. Illyetén jegyzék adatott ki 1831re, magyar czime ez: „Névjegyzéke mind azon Jóltevőknek, kik a' szegények számára a' budai 's pesti jóltevő Asszonyi Egyesületnek beküldött segedelmezés által magokat az ezelőtt szokásban volt ujesztendei tisztelkedésektől feloldoztatni kívánták.“ Ezután következik a' német czim, 's alattok a' nevek, mellyek itt negyedrért levelen tesznek összesen — 1460 számot; közöttük magyar nyelven nyomtatva vagyon 202, németen 1258. — Az idomzat (proportio) úgy áll köztök, mint 1: $6\frac{2}{10\frac{3}{1}}$ v. 4: 25. — 1832re csak német czim áll így: „Zum Jahres-Wechsel“ 1832. Van benne, ha megjegyezzük: hogy egynek neve kétszer két nyelven jő elő, összesen 1502 név, és ugyan: magyar nyelven 252, németen 1249, diákon 1. — A' magyar úgy áll a' némethez, mint 1: $4\frac{2}{5}\frac{4}{5}$ v. 1: 5. — 1833ra csupa német czim, mint 1832ben. Név vagyon benne összesen 1376; köztük 333 magyar nyelven, német nyelven pedig 1043. Az idomzat mint 1: $3\frac{4}{5}\frac{4}{5}$ v. 7: 22. W. L.

Esztergom apr. 8kán: „Gondoljuk a' Jelenkor hírlap mind maga, mind testvére a' Társalkodó szerfelett örvend, hogy ön-maga n. Esztergom városa 's érdemes papsága valódi tettel czáfolják meg a' mult évi 97 számba iktatott hibás állítványát t. Horváth Elek urnak kétségbe vont magyarul beszélgetésünk iránt, nem pedig az amphibolog R. K. két czélu 's nyelvü buzongása, melly a' kritikai lapok 2 füzete 94—111 lapjaira emlékeztető szellemben nyilatkozott, főkép a' kassai Bothéban. K.“ — Ugy van! 's ennél örvendeztetőbb czáfot nem is vártunk, nem is kívánhatunk, 's velünk együtt az egész Hazá.

Szabadka apr. 4ikén. Abday Sándor ur, vándor szittya Thaliánk egyik rokon szakaszának igazgatója forró köszönetét mutatja be az egész Nemzet előtt mind maga mind párthívei nevökben azon nagylelkű pártfogásért, mellyel a' nemes hazafi keblű szabadkai közönség 4 hónap alatt színész feleihez viseltetni kegyes volt, de legfőképp azon vigasztaló nyilatkozásért, mellynél fogvást az érdemes városi Elöljáróság a' kebelbeli színházat Magyarok számára mindenkor, másajkuakéra pedig nem soha maradandólag, kész használhatásul biztosítá. D.

Kolozsvárott martz. 31ikén viranatkor 16 ház hamuvá lett. A' károsultak fölseggelésükre a' hangász egyesület azon nap estvéjén adott mulatsága jövedelmének félét szentelé, a' helybeli kereskedőség pedig 500 v. forintot tön ajándékol e' végett le a' város főbirájánál.

A N G L I A.

A' ministerek között ma reggel, ugy mond a' Standard martz. 26dikán, gyakori közlekedések voltak. Bizonyosnak mondák, hogy a' Schisma, melly a' cabinetben már olly régen meg volt, végre csakugyan ki fog törni. Grey és Stanley urak egészen meghasonlottak 's mind a' kettőnek meg van a' maga pártja. Omne regnum in se divisum 's a' t. mond a' Standard.

A' Globe martz. 28ikán e' következő ministeri változásokat jelenti: Lord Goderich (lord Durham helyébe) pecsétőr; Stanley ur gyarmat minister; Hobhouse ur (Stanley helyébe) irlandi statustitoknok. A' felsőház martz. 26iki ülésében a' törvényjavító (law-amendment) bill vala vizsgálat alatt. Az első czikkely fölhatalmazza a' birákat, hogy azoknak a' törvénykezést illető rendeleteik öt év multával törvény erejűek legyenek. Eldon és Wynford lordok ezt ellenzék, minthogy ez által a' törvényhozó, hatalom melly csak a' parlamentet illeti, a' birákra ruháztatnék; azonban mellékjavaslatuk 9 szóval 12 ellen minoritásban maradt. — Az alsóház ugyanaz napi ülésében legelőbb is Robinson Örszébet idéztetett a' ház sorompaja elejébe, mivel a' liverpooli választás vizsgálatára kinevezett biztosság által némelly ottan történetek iránt kérdeztet-

vén nem akart felelni. Itt azzal menté magát, hogy őt halállal fenyegették, ha az igazat kimondaná. A' ház szónoka emlékezteté az asszonyt, hogy a' parlament őt védeni fogja tudni, 's csak feleljen, különben bezáratik. — Azután Attwood ur péntekre (martz. 29k.) halasztá indítványát a' folyó pénzrendszer vizsgálat alá vétetése végeig E' helyett Robinson ur ma külön választottságot kívánt neveztetni az adó-rendszer vizsgálatára végett, még pedig olly czéllal, hogy a' mostani, a' szegényt és műszorgalmat leginkább nyomó adók helyébe birtok-adók hozassanak be, melly adó t. i. a' birtok nagyobbodása szerint lépcsőnként növekedjék. Ez ugy mond az egyetlen mód, a' népen könnyíteni. — Warburton ur támogatá ezen indítványt, oda terjesztvén ki azt, hogy általában minden más adó helyébe is birtok-adó hozassék be. Lord Althorp erre azt feleli, hogy őt az utóbbi évi tapasztalások tökéletesen meggyőzők ezen terv helytelensége 's káros léte felől. Birtok-adózáshoz csak háboru idején kell folyamodni. Különben is illy nagy változás mindig kárával járna az országnak, mivel a' tőkepenzek rögtön fordittatnának más felé. — Mellette valának az indítványnak még Hume, O'Connell, Cobbet, Tonens, Walter urak, mivel, ugy mondák, legalább is kötelessége a' háznak az országos inségnek okait nyomozat alá venni. Thompson ur ellenzé a' kineveztetést, mivel az adó-rendszer változtatása az ország minden nagyobb érdekét ingadozásba hozná. — Szavazatra kerülvén a' dolog, Robinson ur indítványa 155 szóval (221 ellen) maradt kisebb számban 's így az ellenző szótöbbség (66 t. i.) idomlag igen csekély. Helyesen jegyzi meg erre a' Courier, hogy ezen tetemes minoritas elég kezesség arra, hogy az angol adó- és pénzrendszer általános vizsgálatára nagy időre többé nem halasztathatik el. — A' más napi délelőtti ülésben a' jámbor Perceval ezredes ada be kérelmeket az irlandi egyházi reform ellen. A' kérelem-beadó egyetért egyik kérelmiróval (protestans pap) abban, hogy Irlandban nem lesz addig béke, mig a' catholicusok a' törvényhozó testből ismét ki nem rekesztetnek. Ő (Perceval ur) a' következő,

valóban igen szelid és egyszerű módokat ajánlja Irland lecsendesítésére: 1) Függesztések fel a' habeas-corporis acta, azaz szabad legyen akárkit minden formáság nélkül elfogatni. 2). Nyomassanak el az ujságok Irlandban, azaz ne legyen szabad a' többségnek gondolkodni. 3). Vétessék vissza az emancipationsbill, (a' catholicusoké t. i.). — Ezen naiv's egy kicsinyt ostobácska előadást a' ház harsogó kacajjal fogadá 's az is volt reá egész felelete. A' délutáni ülésben az irlandi csendbill vala napirenden.

Az említett délutáni ülésben martz. 27ikén az irlandi csendbill másodszeri felolvasztatását hozá ajánlatba lord Althorp. Ez megtörténvén, a' negyedik cikkelynél ujlag azon mellékjavaslatot tevő Shaw ur, hogy az előbbi vizsgálatnál ahoz ragasztott melléklet, melly szerint csupán az egyházi tizedek meg nem adása miatt semmi kerület se vétethessék ezen törvény alá, hagyassék ki. O'Connell támogatója az indítványt, a' mit Stanley ur igen nevétségesnek talált, miután O'Connell ur előbb az érdeklött mellékletet gyámolította. Shaw és O'Connell 44 szóval 123 ellen kisebb számban maradtak. Ugyancsak O'Connell egy új záradékot akart beszúrni, melly szerint ezen törvény azon esetben, ha a' parlament szétszlattnak, fölfüggesztessék. De ezen javaslat is igen nagy többséggel el lön mellőzve, 's a' ház csak egy másikat fogadott el, melly szerint a' bill ereje csak ott függesztessék fel, hol a' parlament ülései alatt épen követválasztásnak kellene történni. Áltmenvén így ujlag a' bill, annak harmadszeri felolvasztatása martz. 29ikére tüzetett ki. — A' másnap ülésben Spring-Rice ur azon indítványt tevő, hogy új választások rendeltessenek Nordlancashire és Westminsterben, mint-hogy az előbbinek követe, Stanley ur, gyarmatministerséget, a' másoknak követe, Hobhouse ur, pedig irlandi statustitoknokságot vállalt fel. (Hadministerré, Hobhouse ur helyébe, Ellice ur van kijelelve).

Báró Bülow (porosz követ) hivatalos leveleket vett Berlinből martz. 25ikén, mellyek más nap igen élénk értekezésekbe hozák a' londoni diplomatiát.

A' keletindiai kereskedő társaság rend-

kívül sőt uralkodólag hatalmas privilegiuminak ideje, mint egy angol ujság említi, az idén kitelik. Meg fogja é a' parlament hosszítani, vagy azonnal végkép megszüntetni, igen kétes; legalább a' népvélemény ez utóbbit sürgeti. A' társaság keletkezte igen régi, 1613ban lépvén először közéletbe, mint egyszerű kereskedő egyesület, de már 1698ban hatalmas, mint kizáró kereskedést, telepités-jogot 's egyedüles földbirtokot nyert. Pénzalapja előbb 2 millio ft. st. ből állott, utóbb aláírás utján 4 millioval szaporodott, úgy hogy az egész, ugynevezett indiai tőke most már 6 millio ft. st., 's keletképen 100 fontos részvényei most már 208 fontot érnek, 's évenként 10 pCtes osztalékot hajtának. A' társaság igazgatósága évenként 4 gyűlést tart, mellyekben a' 100 fontos birtokos egy szavazattal bír, mások pedig bár több ezres fontuak is, négyenél nem többel. Az így egybegyült szavazatok, jelenleg összesen 2,700, teszik a' társaság igazgatóságát, melly végrehajtó hatalommal bír, de 1785 óta a' kormány ellenőrsége alatt áll. Ekkor t. i. a' parlament e' részben egy biztosságot nevezett olly hatalommal felruházva, hogy a' társaságot érdeklő fontos tárgyakban, a' kormányt azonnal, első kérelem utján is hívhasa tanácskozásba. Mint növekedhetett a' társaság egész statussá föl 's mikép olly hatalommá, melly Asiának háborut üzenhete? fejtegetni sok; elég említeni hogy birtokait 3 kormányszékre osztva (William, St. Georg, és Bombay), most már Indiának legdúsabb, legszebb tartományin 's azoknak mintegy 100 millióra terjedő lakosin uralkodik; 's kik, és hányan? mindössze is valami 3,000re terjedő angol kereskedő, kik az ottani tömérdek népet 35,000 európai zsoldos katona segedelmével tartják féken, 's nagy adóikat 's a' tartomány egyéb hasznait jövedelmeit kizárólag huzzák. A' kormányzókat ugyan a' király szokta kinevezni 's a' bengali főkormányzó felsőbbsege alá rendelni, de ez a' társaság érdekeit még biztosabbá teszi, minthogy általa a' kormány paizsa alá rejteznék. A' társaság tudta-hire, sőt engedelme nélkül egy angol sem utazhatott eddig e' tartományokba, 's még e' mellett ottani uralkodása olly despotai, hogy valóban csu-

dálni lehetne, ha azt egy szabad ország parlamentje, az ellene naponként tornyosbuló panaszok ellenére továbbra is megszenvedné.

Az utóbbi három év óta, úgy mond a Courier, három, a britt birodalomra nézve felette nagy, practikai érdekű kérdés foglalja el a közönség figyelmét 's a törvényhozó test gondoskodását, t. i.: az angol bank privilegiumának megújztatása 's az ezzel egybefüggő folyó-pénz-ügy (Currency-Frage); második a keletindiai társaság kirekesztő kereskedése; 's harmadik a nyugotindiai rabszolgák fölszabadíttatása 's az azok tulajdonosinak adandó kárpótlás. — Ezelőtt, ha csak egy állott volna is ezen nagy érdekek közül a ministeriummal ellenkezőleg, már azon egy képes lett volna a legerősb ministeriumot is megrendíteni. Most a bank épen nem barátja a kormánynak; a keletindiai társaság pedig 's a nyugotindiai ültetvénybirtokosak nyílt oppositioiban állanak azzal. A tettek (factumok) pusztá előadatása már elég e dolgok kényes helyzetinek kimutatására. A bankbiztosság elejébe idézett valamennyi tanu vallomása azt mutatja, hogy a mostani (az a nagy értékén alapuló 's nagy banknotákkal járó) folyó-pénzi rendszer hibás, 's bármily különbözők is a vélemények az iránt, mellyik tudniillik a jobb rendszer? abban megegyeznek mindnyájan, hogy a mostani rossz. — Ez első nyilvános eleme a zavarnak. A keletindiai társaság monopoliumát Chinára nézve meg fogják szüntetni; ezt akarja a kormány. Ugy de a társaság azt mondja, hogy Chinával divatos monopoliuma nélkül az ő souverainsége Indiában nem is érdemel szót és fáradságot. Mi most nem kérjük: mik lesznek követkevései annak, ha majd a kormány veszi által Keletindianak igazgattatását, ha nem csak azt jegyezzük itt meg, hogy ezen ellenkezése a társaságnak kormányunkkal egy második eleme a zavarnak. A nyugotindiai érdekek megrontása, az ottani vagyon megsemmisítése, az ebből eredendő néhány milliónyi jövedelemhiány 's megszámlíthatatlan kára azon kereskedésnek 's más keresetmódnak, melly most a nyugotindiai gyarmatok virágzásiból szívja életét, — mind ez egy harmadik eleme a zavarnak. — Mi

a' csendbill ellenére is hajlandók vagyunk továbbá azt hinni, hogy Irlandnak állapota negyedik 's pedig állandó oka 's eleme lesz a zavarnak. Végre a társaság minden osztályin elterjedett szükség, nyomtatás és inség, mikép t. i. az Attwood ur indítványában ki vala fejtve, 's az ezen szükség és nyomtatásból következett, mind inkább terjedő elégtelenség szükségképen egy újabb, ötödik elemét teszi a zavarnak. — Ennyi elég annak megmutatására, milly kétes most Nagybritanniának belső helyzete 's melly igen szükséges, hogy az ország dolgai kormányzatára egy olly erős és egyértelmű ministerium álljon, melly szintolly jártas legyen a tettegi (practicus) rendszabásokban mint okos és ügyes az észlegi (theoreticus) javításokban. —

A' jamaikai (nyugotindia), febr. 4dikeig terjedő ujsági hírek igen szomorítók; úgy mond a Globe. A' gyarmatiak (ültetvénybirtokosak) ujjolag nyilvános ellenségeskedésben állanak a kormányzóval 's az anyaországgal (Angliával). Ő Excja, a' kormányzó, egy Londonból kapott hirdetvényhöz képest rendeletet bocsáta közre, melly a' jamaikai politikai egyesület által kimondott azon fenyegetőzést, hogy „ők minden dissentert, papot és tanítót — kik t. i. a' rabszolgák fölszabadulását hirdetik — elűznek a' szigetről“, törvény elleninek hirdeti 's leendő megfenyítettését adja tudomásul. Erre a' politikai egyesületek egy ünnepélyes nyilatkozást adtak ki nyomban, olly értelműt, hogy ők a' királyi hirdetvény ellenére is előbbi szándékjoknál megmaradnak; melly célra mint mondják, veszedelmes és lázasztó koholmányok is történtek 's néhány ujságban ki is nyomattak. A' kormányzót megpiszkolák Spanish-Townban, még pedig olly durván, hogy kísérlője kénytelen volt a' megtámadót bottal verni vissza. A' sziget borzasztó buzongásban van. 's a' t. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' követkamara martz. 28iki ülésében a' közös (országos) jövedelmi budget felől ada tudósítást a' biztosság, melly is igen hosszú levén, a' végcikkelyeknek egy idő óta szokásba jött felolvastatása után sajtó alá rendeltetett. A' biztosság nem ajánl sem-

mi változtatást az adókban, különben is az egyenes adók 1833ra már szavazva lévén. E' tudósítás után nyomban fölvetetett a' hadministeri budget (kiadások). Az általános vitákban nem fordult semmi nevezetes elő. De-Ludre a' főtisztek nagy száma 's az ez által okozott nagy költség ellen panaszkodék; Larochevoucauld ur pedig ujjalag visszatért Sebastiani ministerségére, 's szeretné, úgy mond, a' publicum tudni, kinek adtnak még e' mostani hadi költségek, a' mostani hadministernek e, vagy a' leendőnek (értvén Sebastianit)? — Gróf Sebastiani erre kaczagott 's a' mellette ülő marsal Soulttal barátilag kezét szorított. A' külön cikkelyek jöven vitatás alá, mingyárt a' 2ik cikkelynél lerótt a' kamara 6,000 francot; a' harmadiknál (generalstabok 16,005,000 franc) 321,000 franc lerovását ajánlá a' biztosság, minek azonban ellene szegezte magát a' marsal 's egy hosszú beszédet tartott, melly alatt a' tagok szépen haza mentek, úgy hogy a' beszéd végén nem is lehetett szavazni, más napp pedig a' lerovást elfogadák.

A' követkamara martz. 30diki ülésében többek után azon törvényjavaslat iránt olvastatott fel a' biztossági tudósítás, mellyben a' ministerek a' külföldi menekvők iránt a' mult év aprilisében hozott 's akkor csak egy évre határozott kivételi törvénynek megújítását 's további erőben hagyatását kívánják. General Lafayette szólott legelőbb is a' javaslat ellen. Sajnálja a' general, hogy a' menekvőknek szánt 's megajánlott segédpénzek némelly helyeken egy idő óta elmaradtak, hogy a' kormány a' Lengyelekből egy idegen legiöt nem képzett, hogy az ausztriai fogságba esett, vagy Francziaországba jutott Olaszokkal mit se' gondolt. Mi, úgy mond utóbb, most még csak spanyol, lengyel és olasz m'y kyvöket látunk határink között, de rövid időn talán német menekvöket is kapunk, ha t. i. kormányunk feledvén azt, mit I. Ferencz óta minden franczia kormány cselekedett, nem gondolja meg, hogy német szomszédink reánk nézve fölötte fontosak. Egy méltán híres journal (des Débats) azt mondá, hogy ő Németországban csak fejedelmeket ismér; de én, megvalom, Németországban csak népeket ismér,

ohajtván, hogy azok több hasznot huzzanak azon befolyásból, mellyel Francziaországnak birnia kell. — Bocsásson meg a' kamara, hogy Németország iránti sympathiámról szólék egykét szót, de ezen sympathia azok után, miket az ujságokban olvasunk, most napirenden van. Végre így szólott a' general: Vannak hideg, csak az önt bálványzó szivek, kik azt mondják: mit ez nekünk? hisz ez csak idegeneket illet! Parászt, alacsony érzés, mellyet maga az ész előtt sem lehet igazolni, mert ha az urak nem sietének tavaly olly buzgón, kivételi törvényt szavazni az idegenek ellen: úgy talán nem merte volna a' kormány, Francziák ellen kérni azon törvényt, (az ostromállapotit), melly most a' másik kamara előtt van; úgy talán nem érte volna az urak egyik collegája, (maga Lafayette), ki két évvel első revolutiónk előtt a' notables-k egyik gyülekezetében a' lettres de cachet (titkos zárparancsok) 's kivételi törvényszékek eltöröltetését kívánta, azon keservet, látnia: mikép terjeszt egy, a' juliusi torlatokból kiemelkedett kormány a' maga souverainjének és jóltevőjének, a' franczia népnek t. i., olly törvényt elejébe, melly közünkbe a' titkos zárparancsokat 's kivételi törvényszékeket újra visszahozná. — (Taps a' háznak jobb és bal feléről). Külsőminister duc de Broglie feleli, hogy Francziaország ur a' maga házában 's ha idegeneket fogad be kegyesen, kik sympathiájokat a' rendbomlás belső elemeivel hozzák öszhangzatba 's a' kormánynak akadályt okoznak külföldi viszonyaiban, bizonynal jusa is van, olly rendszabásokat kívánni és hoznia irántok, millyeket önnön, jól értett interesséje és saját bátorsága megkíván. Így tett Anglia 1792-ben, midőn a' Francziák oda menekvének 's ott clubbokat állítanak. Az angol alienbill kétkét esztendőnként egész 1826ig újított meg, tehát tiz évig még a' köz béke után. A' franczia ministerium legnagyobb kimélettel gyakorlá az adott hatalmat; 7 vagy 8000 menekvő közül csak 26tot utasított ki az országból, 's csak 27tet szorított bizonyos városra. Itt Párisban, úgy mond, egy úgy nevezett lengyel comité (megbizottság) állott össze; úgy nevezett, mondom, mert az

véleményem szerint csak úgy képezé Lengyelországot mint előbb az ugynevezett hazafiúi társaságok Franciaországot. Ezen comité egy hirdetv nyt bocsáta ki az orosz nemzethez, melly nyilt 's egyenes felszólítás volt a' lázadásra. Az orosz agensek azt elszedet k 's az orosz kormány nálunk panaszt tett, k rdv n, ha mi ezeket j v  hagyjuk e.  n azt felel m, hogy mi azt roszaljuk 's Franciaország ollyasmit többé nem fog megszenvedni. Mióta az orosz kormány-sz k a' francziát megism rte, nem tett semmit, hogy nálunk zavarokat gerjessen, s t  n hat rib l is kiűző azokat, kiket a' megbukott dynastia agenseinek lehetett tartani.  n tehat a' leagyel comité eloszlattat s t kivántam; (a' cabinetben t. i.) néhány tagnak adóssága volt, azt kifizett k, 's kiki k ny szerint választható, P rison kívül, lakhelyét; ha ki m g nem tette,  n hibája. Hasonlólag olasz comité is állott össze, melly l zaszt  irományokat nyomtatott Marseilleben, 's azokat szétszóró P emontban. Megparancsoltuk ennek is, hogy azzal hagyjon fel, nem engedett, 's én annak eloszlattat s t is kivántam. 's a' t. M g többen is sz loltak a' dologhoz mind a' két részről, végre szavazatra ker lv n a' dolog a' jobb és bal oldal nem szavazott 's  gy a' többi tag csekély száma miatt az nap nem történhetett határozat. A' kamara nagy felindulásban szétoszlott.

Louis Napoleon Bonaparte 600 francot k lde Londonból Laffitte hotel nek visszavételére 's küldeményét levél mellett a' Nationalhoz int z . Minthogy ezen ujság a' francia republicanusok szin nek, hogy  gy mondjuk, vagy is a' kisebb számu, de nagyobb befolyásu, mérsékelt de  gyan azért legf lend bb republicanusok organuma 's egy idő, jelesül a' carlista duellumok 's a' piztolyl v si p rfolyam óta n tten növekedő tekintettel 's behatással bir, m lt  annak politikai vallomását, mint azt martz. 26iki számában közlötte, néhány vonásaiban legalább ism rn nk. Idézett cikkelyében „a' képviseleti kormányzás mellett“  migy értekezik: E' két formulát constitutionalis monarchia és képviseleti kormányzás a' restauratio politikai vit sainak tizenöt éve alatt gyakran

s t folyvást váltogatók egymással 's m g ma is nem egyszer  lnek egyikkel a' másik helyett. Azonban a' k t nek épen nem egy a' jelentése. Képviseleti kormányzás uralkodik Angliában 's Amerika egyesült statusaiban, 's  gy hiszik, Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában is.  gyan az uralkodott 1832 előtt N metors g nak néhány statusában, valamint az 1820 és 21iki revolutiook után Spanyol  s Olaszors gokban. Szóval: képviseleti kormányzás divatoz mindenütt, holott a' constitutio a' végrehajtó hatalmat egy vagy több gy lekezetenek, mellyek az országot inkább vagy kevesbé képezik, ellenőrsége alá helyezik. Az olly constitutionalis monarchia, mint a' milly Angliában van, holott t. i. a' két kamara (parliament) a' koronát, egymást váltva, gy molitja 's ellenőrség alatt tartja, egyik faja (vari t ) a' képviseleti kormányzásának. Az olly respublica, millyen az  jszakamerikai, holott a' mindannyiszor választott 's felel  praesidens k t, szinte választható kamarának ellenőrsége alatt áll, egy másik faja a' képviseleti kormányzásának. 'S azon respublica, melly Franciaországban a' III.  vbeli constitutiokor volt, midőn t. i. az  t tagból álló választott directorium mellett két szinte választható kamara vagy is az akkori nevezet szerint tanács viv  az ellen rs get, szinte faja volt a' képviseleti kormányzásának. Hasonló faj t v lt k mi ennek a' restauratio-beli kormány alatt birni, hasonlóra akarunk a' juliusi revolutio után szert tenni, midőn t. i. az ekkor fel llottat „respublicai intézkedésekkel körülvett popularis kir lysz knek v. királyságnak“ nevezt k. Mind ez azt mutatja, hogy a' képviseleti kormányzásának több, különböző alkalmazása van és lehető, 's hogy a' constitutionalis monarchia is egy lehet ezek közül, de nem az egyetleny. Amaz a' genu r l a' species. De, minden lehető formái között a' képviseleti kormányzásának az legtökéletesb, melly a' hármas statushatalomnak, t. i. a' törvényhozó, végrehajtó 's biráinak kölesönös f ggetlens geket legbiztosabban fentartja. Az, melly ezen hármas hatalomnak egy negyedik és legfőbb statushatalom előtt egyenlő h del s t biztosítja, a' status-alkotó hatalom

előtt tudniillik, mellyről az ország vagy is nemzet sohasem mond le 's mellyet csak erre különösen kijelelt 's választott gyülekezetek gyakorolnak. Végre az, melly a' végre-hajtó hatalomnak elegendő hatáskört engedvén, azt egyszersmind az ország szünet nélküli ellenőrsége alá veti, melly ellenőrség magát a' követválasztásokban, a' két törvényhozó ág szavazatiban 's a' ministerium, mint a' legfőbb hatalom áltvevőinek (depositair) felelőségében tünteti ki 's azokban folyvást munkálkodik. Illy szoros alkalmazása a' képviseleti kormányzásnak Európában még nem vala látható 's ez az, a' mire mi doctrinánk által törekszünk. (Vége követk.).

Az allg. Zeit. egyik levelezője következőleg ír Párisból martz. 29ikéről: Meddig fog még a' király habozása a' ministerium változtatására nézve tartani, nem mondhatni meg előre, de annyit bizonynal állithatni, hogy az a' status veszedelme nélkül sokáig már nem tarthat. Mint hallik, a' cabinetben naponként megújul a' vita: Soult pénzt kíván, mit Humann nem akar adni; Thiers és Argout a' király jelenlétében is sértegetik egymást; Broglie és Sebastiani nem azok itt, mik a' követkamarában (t. i. nem barátok), 's Guizot és Barthe hasztalan ügyeknek tisztársaik tüzet csilapítgatni. Semmi tárgyban sincs egyeség. Sultan Mahmud hamarabb békét köt Mehemed Alival, mint ezen béke iránt Broglie Sebastianival egyetértsen; a' belga király hamarabb intézkedik Hollanddal, mint a' közbenjáró francia ministerium ugyanazon tárgyban egyet vélne. Mi pedig a' belföldi politikát illeti, úgy hiszik, hamarabb kel a' camarilla ministerei 's a' doctrinairek között párviadalra a' dolog, mint a' republicanusok 's az utált politia közt. A' nagy közönség még nem tudja, mik történnek a' Tuillériákban és szerencsétlenség volna ha tudná, mert elveszne minden bizodalma 's rendbontó jelenetekről lehetne tartani. Igen hihető azonban, hogy a' király legközelebb némi fordulatot tesz a' dologban, 's minden odamutat, hogy Broglie urnak annyiszor kívánt lemondását végre elfogadván, Sebastiani urat fogja külministerré nevezni. — Ez tán egy ideig eloszlatná a' belső, azaz a' cabinetbeli egyenetlen-

ségeket, de annál nagyobb volna kívülről az ellenhatás, mivel Sebastianit épen nem szívelik. Mások inkább Soult kiléptét hiszik, 's gróf Sebastiani ezen esetben a' hadministerséget nyerné, de Sebastiani ezen esetben is csakugyan belépne. — A' kamara nem igen jó kedvet mutat Soult iránt, kinek költségeiből ma 300,000ret rótt le, hanem mind ez még sem eldöntő. — A' bécsi nagy árjegyzékek ma ugyan néhány centimmal emelinték az itteni papirosak becsét is, de ez nem sokáig tartott 's a' tegnapi szálott ismét vissza. A' keletről 's a' ministeri változásokról várnak bizonyosbat. (A' konstantinápolyi újabb hírek, mellyek mai levelünkben Törökország alatt láthatók kétségkívül nagy mozgásokat fognak Párisban okozni).

NÉMETORSZÁG.

Frankfurtban e' hónap (aprilis) 3dikán vérengző zavarok történtek. Egy onnani level 4ikéről az oest. Beobachterben következőleg adja elő a' dolgot: Tegnap estveli tízedfél óraker fegyveres csoportok jelentek meg a' fő és constabler (politia) őrhelyen 's egyszerre, lelővén a' kiinn álló öröket mind a' két őrházba berohantak úgy hogy a' katonaságnak lehetetlen volt magát kifejteni 's kiállania. A' keletkezett tusakodás közben mind a' két részről többen sebesültek vagy ölettek meg, 's a' támadóknak sikerült a' tömlőzők ajtajit fölszakítani. — A' foglyok azonban vagy épen nem mentek ki, vagy jobbadán önkényt visszatértek, a' többiek pedig ujra elfogattak 's bezárattak. Az azoközben egy ezredes vezérlete alatt elékezett sorkatonaság csakhamar elüzte a' támadókat mind a' két őrhelyről, többeket elfogván közülök, néhányat megölvén vagy megsebesítvén. Az elfogottak csaknem mindnyájan külföldi (nem-frankfurti) tanulóok, kik úgy látszik a' támadást vezették 's nagyobb részint fekete- sárga- vörös szalagokat (a' hamba chi színek) viseltek; egyik, ki kemény ellenállás után és súlyos sebet kapva fogatott el, hasonló színű övet viselt. — Egy csoport fegyveres paraszt, melly dobbal és zászlóval a' város közelében mutatkozott, minden tetemesb csiny nélkül a' friedbergi uton visszavonult; egy másik hasonló csoport pedig, melly mint mondják Nassau-

Kahlbachból jött, a' Bonames felöli hidat elfoglalta 's az utat elzárta.

Miután így a' csend a' városban helyre állítottatott, az éjnek hátra volt része minden további rendbomlás nélkül tölt el; a' csinynek úgy látszik vidékiek valának gerjesztői 's célja az, hogy a' várost a' foglyok kibocsátatása által zavarba 's közlázadásba hozzák. De e' czél a' polgárság csendes és józan viseletén 's a' sorkatonaság vitéz elszántságán semmivé lett. Sajnosan esett, hogy a' katonaság közül négy ember halva maradt, 15 pedig, közülök 5 súlyos, sebet kapott. Az elfogott esendzavarók között is kettő terhesebben sínylik.

A' frankfurti Journal neveti azon, több német ujságban elterjedett hirt, mintha a' szövetséggyűlés némely német statusok constitutioit több esztendőre fel fogná függeszteni. — Mind a' mellett úgy mond a' jó Journal, nincs kétségünk, hogy ezen hamis hirt Párisban is sokan fogják hinni. Részünkről azt hisszük, hogy azt azkohlta, ki legelőbb beszélte 's a' hír hívői és terjesztői sem royalisták sem liberalisok, hanem épen csak a' csacsák tisztos seregébe tartoznak. Az idő megmutatja.

A' marburgi (kassel) egyetem Jordan professor helyett, ki az ujon választatást előre elhárítá magától, Gerling professort választá jövő diaetára követeül.

TÖRÖKORSZÁG.

Bécsbe rendkívüli alkalommal azon fontos hír érkezett Konstantinápolyból mártz. 24ikéről, hogy Ali basa a' francia követ (adm. Roussin) által elejébe terjesztett békepontokat nem fogadta el. E' hírrel az admiral segédje, Olivier ur, mártz. 29kén érkezett Alexandriából Konstantinápolyba. Ugyanazon hajón, melly Olivier urat hozá, ugyancsak Alexandriából Halil basának, a' nagy-ur követének, egyik titoknoká is megérkezett, kit a' szultán még azon estve ma-

ga elejébe bocsátott 's vele késő éjig értekezett. — Más nap korán reggel összeültek a' porta ministerei 's tanakodásuk még délután 1 órakor is, midőn a' kurir ezen hírekkel elindult, folyvást tartott. Az orosz hajóhad még mindig Bajukderénél volt. —

Jassyból mártz. 14ikéről írja az ottani ujság: A' két fejedelemség meghatalmazott praesidense, general Kisseleff, tegnapelőtt hirdetvényt bocsátott az itteni (moldvai) igazgató tanácshoz, mellyben annak tudtára adja, hogy egy orosz segédsereg fog Jassy 's a' fejedelemségen keresztül utazni, mellyet t. i. orosz császár Ő Felsége a' szultán parancsai alá rendel, hogy gyámola által a' porta tekintete a' pártütő Mehemed Ali ellenében föntartassék; jelenti továbbá a' praesidens, hogy ugyan e' végre fekete-tengeri hajóhadát is a' Bosporusba rendelé Ő Felsége; 's végre, hogy a' szárazföldi segédseregnek vezéreül ő, (Kisseleff) van Ő Felsége által kinevezve. — Mártz. 17ikéről pedig ezt írja ugyanazon ujság: Az orosz csász. segédseregnek előcsapatja (avantgarde) u. m. 4,000 ember 's 8 álgyu, brigadegeneral Warpakowski alatt mártz. 16ikán Jassyba érkezett 's más nap tovább folytatá útját. Az egész segédtábor mártzius 13ikán jött által a' Pruthon 's rövid időn a' Duna két partján fog állani.

Alexandriából mártz. 20ikáról a' szokott uton Triestbe jött levelek (a' bécsi Beobachter tudósításaként) valósítják azt, hogy Mehemed Ali nem akarja magát a' francia követ által elejébe terjesztett alkupontoknak alávetni, (— mellyekért pedig amaza' portánál kezeskedett!) 's kinyilatkoztatja, hogy ő más pontokat, mint a' mellyeket Halil basának ő maga ajánlott, nem is fogad el. E' levelek elindultokkor az aegyptusi hajóhad, mellynek kikészítettésén az újabb időben erősen dolgoztak, folyvást az alexandriai kikötőben volt.

A' gabona pesti piaczi ára april 12kén 1833:									P é n z k e l e t.		
pozs. m. vál. gar.	legjobb	közép.	csakel	pozs. m. vál. gar.	legjobb	közép	csakely	Bécs april 10kén lőz pör pengő pénzben			
Tisztabuza	120	110	106 $\frac{1}{2}$	Zab	40	37 $\frac{1}{2}$	36	Status 5 pC. kötel.	91 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	51
Kétszeres	93 $\frac{1}{2}$	80	73 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—	— 4 pC.	81 $\frac{5}{8}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	51
Rozs	56 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{1}{2}$	Köleskása	—	123 $\frac{1}{2}$	—	— 1820ki köles.	—	Bankrészevény	1169 $\frac{1}{2}$
Árpa	58 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{1}{2}$	Kukoricza	63 $\frac{1}{2}$	56 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	— 1821ki —	133	Cs. arany pC. agio	—